

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه پیام نور

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته زبان و ادبیات فارسی

دانشکده ی ادبیات و علوم انسانی

گروه علمی زبان و ادبیات فارسی

عنوان پایان نامه:

بررسی تحلیلی داستان رستم و سهراب بر اساس ژرف ساخت های

اسطوره ای و روانکاوی

استاد راهنما:

دکتر آذرمیدخت رکنی

استاد مشاور:

دکتر محمد شکرایبی

نگارش:

زهرا هوایی

فروردین: ۱۳۹۱

صور تجلسه دفاع از پایان نامه دوره کارشناسی ارشد

جلسه دفاع از پایان نامه دوره کارشناسی ارشد خانم/ آقاي: زهره اهلایی

دانشجوی رشته زبان و ادبیات ماژک شماره دانشجویی: ۸۷۰۰۲۵۸۵

تحت عنوان: بررسی تکلیفی داستان رستم و سپهر ابراهیم در سبک‌های اسطوره‌ای و فولکلوری

با حضور هیات داوران در روز شنبه مورخ ۱۳۹۱/۲/۲۳ ساعت

در محل تحصیلات تکمیلی دانشگاه پیام نور استان خوزستان مرکز اهواز برگزار شد و هیات

داوران پس از بررسی، پایان نامه مذکور را شایسته نمره به عدد ۱۹/۷۵ به

حروف بیست و نه و پنج درجه کالی تشخیص داد.

ردیف	نام و نام خانوادگی	هیات داوران	مرتبیه دانشگاهی	امضاء
۱	آذین کربن	استاد راهنما	استادیار	
۳	محمد طیار	استاد مشاور	استادیار	
۴	مهدی کدخدای طری	استاد داور	استادیار	
۵	علیرضا لیه‌نور	نماینده تحصیلات تکمیلی	استادیار	

پیشکش به خاطرہ ی پدرم

و

حضور چون مہر مادرم

سپاس بیکران پروردگار هستی راست که تمامی ذرات عالم را در راه رسیدن به مقصود یاری رسان و آموزگار است.

برخود لازم می دانم از اساتید بزرگوام سرکار خانم دکتر رکنی و جناب آقای دکتر شکرایی که با صبر و حوصله در تمامی مراحل انجام این پایان نامه یاریم نمودند سپاسگزاری نمایم . از درگاه خداوند بزرگ برای ایشان و تمامی کسانی که در به انجام رسیدن این پایان نامه نقشی داشته اند توفیق روز افزون خواستارم .

چکیده

عنوان این پایان نامه «بررسی تحلیلی داستان رستم و سهراب بر اساس ژرف ساخت های اسطوره ای و روانکاوی» است. هدف از انجام این پایان نامه آشنایی با نقد و تحلیل اسطوره ای و روانکاوی است. در این داستان مفاهیم عمیق اسطوره ای و روانکاوانه ذکر شده است و تحلیل این داستان بر اساس دیدگاه های یاد شده دارای اهمیت فراوان است. فصل های این پایان نامه که در بر گیرنده ی نتایج حاصله از این پژوهش هستند، عبارتند از : فصل نخست : کلیات تحقیق ، فصل دوم : خلاصه ی داستان ، فصل سوم : اسطوره ، تعاریف و کارکردهای آن ، فصل چهارم : مادر سالاری تاریخی ، فصل پنجم : تحلیل اسطوره ای رستم و تهمینه ، فصل ششم تحلیل روان کاوانه ی داستان ، فصل هفتم : قهرمان قربانی _ نوزایی و فصل هشتم : رمز گشایی نمادها .

نتیجه ی کلی که در پایان این پایان نامه به دست آمد این است که در این داستان جست و جوی پدر به گونه ی نمادین بیانگر نیاز و ضرورت شناخت هویت خویشتن و رسیدن به خودآگاهی است.

کلید واژه ها : رستم و سهراب ، اسطوره ، روانکاوی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۳	فصل نخست : کلیات تحقیق
۴	۱-۱- تعریف مسئله و سؤال های اصلی تحقیق
۴	۱-۲- فرضیه های تحقیق
۵	۱-۳- اهداف تحقیق
۵	۱-۴- پیشینه ی تحقیق
۶	۱-۵- شیوه ی تحقیق
۷	فصل دوم : خلاصه ی داستان
۸	خلاصه ی داستان رستم و سهراب بر اساس شاهنامه ی فردوسی نسخه چاپ مسکو
۱۸	فصل سوم : اسطوره، تعاریف و کارکردهای آن
۱۹	۳-۱-۱- واژه ی اسطوره
۲۰	۳-۱-۲- اسطوره تاریخ مقدس انسان باستانی
۲۲	۳-۱-۳- خدایان و نقش آن ها در اسطوره
۲۴	۳-۱-۴- اسطوره ها ارائه دهنده ی سرمشق های نمونه وار
۲۶	۳-۱-۵- اسطوره بیانگر وجود عناصر فرهنگی ثابت در همه ی زمان ها
۲۹	۳-۱-۶- اسطوره و تاریخ
۳۰	۳-۱-۷- نقش اسطوره در شکل گیری باورها ی اجتماعی
۳۲	۳-۱-۸- سیر تطور اسطوره های ایرانی

۳۳	۲-۳- اسطوره و حماسه
۳۳	۱-۲-۳- حماسه و کارکردهای آن
۳۴	۲-۲-۳- ارتباط حماسه و اسطوره
۳۶	۳-۲-۳- ابهام در زمان و مکان حماسه های اسطوره ای
۳۶	۴-۲-۳- تحول اسطوره به حماسه
۳۸	۵-۲-۳- منشأ حماسه های ایرانی
۳۹	۶-۲-۳- ضرورت تحلیل اسطوره ای آثار حماسی
۴۱	۳-۳- اسطوره و نماد
۴۱	۱-۱-۳- نماد
۴۳	۲-۳-۳- ارتباط اسطوره و نماد
۴۴	۴-۳- ارتباط اسطوره و آیین
۴۷	۵-۳- اسطوره و روان کاوی
۴۷	۱-۵-۳- ارتباط اسطوره و روان کاوی
۴۹	۲-۵-۳- ناخودآگاه جمعی و نقش آن در پدید آمدن اسطوره
۵۱	۳-۵-۳- نقش کهن الگوها در پدید آمدن اسطوره
۵۶	فصل چهارم : مادر سالاری تاریخی
۵۷	مقدمه
۵۸	۱-۴- پیوستگی زندگی اجتماعی و اقتصادی اجتماعات اولیه ی انسانی
۵۹	۲-۴- زندگی گروهی و تغذیه از طریق شکار
۶۱	۳-۴- گذار از شکار به کشاورزی و برجسته شدن نقش زن در جامعه ی کشاورز

۶۷	فصل پنجم : تحلیل اسطوره ای رستم و تهمینه
۶۸	۱-۵-تحلیل اسطوره ای شخصیت رستم
۶۸	مقدمه
۷۰	۱-۱-۵- نام و پیشینه ی اساطیری رستم
۷۴	۱-۲-۵- شباهت رستم با سایر شخصیت های اساطیری
۷۵	۱-۳-۵- دلیل ذکر نشدن نام رستم در مطالب حماسی اوستا
۷۷	۱-۴-۵- بررسی ارتباط فر با رستم
۷۷	۱-۴-۱-۵- ارتباط فر با رستم
۸۲	۱-۴-۲-۵- هم خوانی شخصیت رستم با ایم نیات
۸۵	۱-۵-۵- بیر بیان جامه ی جنگی رستم
۹۰	۱-۶-۵- رخس
۹۰	۱-۶-۱-۵- تحلیل اسطوره ای ارتباط رخس با رستم
۹۸	۱-۶-۲-۵- تحلیل روان کاوانه ی ارتباط رخس با رستم
۹۹	۱-۷-۷-۵- زمینه های اسطوره ای شکل دهنده ی نبرد پدر و پسر
۱۰۰	۱-۷-۱-۵- تاثیر نقش رستم به عنوان محافظ فردر نبرد با سهراب
۱۰۲	۱-۷-۲-۵- دید گاه های مختلف درباره ی نبرد پدر و پسر
۱۰۴	۱-۷-۴-۵- مرگ سهراب پیامد منفی آمیختن شکار با فعالیت جنسی
۱۰۵	۱-۷-۵-۵- فریب دادن حریف در نبرد پدر و پسر
۱۰۷	۱-۸-۱-۵- بررسی زمینه های اجتماعی و فرهنگی نبرد پدر و پسر

- ۱۱۰ ۱-۸-۱-۵- برون همسری
- ۱۱۰ ۲-۸-۱-۵- مادر سالاری
- ۱۱۲ ۳-۸-۱-۵- ازدواج موقت
- ۱۱۲ ۸-۱-۵- خواستگاری زنان از مردان
- ۱۱۴ ۲-۵- تحلیل اسطوره ای تهمینه بر اساس ژرف ساخت های اسطوره ای و روان کاوی
- ۱۱۴ مقدمه
- ۱۱۶ ۱-۲-۵- تحلیل اسطوره ای تهمینه
- ۱۱۷ ۱-۱-۲-۵- بررسی نقش پری به عنوان الهه ی عشق و باروری
- ۱۱۸ ۲-۱-۲-۵- بن مایه ی راهنمایی پهلوان به خانه ی پری توسط یک حیوان
- ۱۲۰ ۳-۱-۲-۵- کارکرد پری به عنوان الهه ی عشق و باروری
- ۱۲۴ ۴-۱-۲-۵- پیشقدم شدن پریان در خواستگاری کردن از پهلوانان
- ۱۲۵ ۵-۱-۲-۵- ازدواج
- ۱۲۷ ۶-۱-۲-۵- سیر تطور شخصیت پری
- ۱۲۷ ۱-۶-۱-۲-۵- پری در متون زردشتی
- ۱۲۷ ۲-۶-۱-۲-۵- پری در شاهنامه نماد کمال و زیبایی
- ۱۲۷ ۳-۶-۱-۲-۵- دگر گونی پری از زن ایزد به دیوزن
- ۱۳۳ ۲-۲-۵- ناخودآگاه جایگاه ایزد بانو یا مادر کبیر در روانشناسی یونگ
- ۱۳۴ ۱-۲-۲-۵- ارتباط آنیما با ضمیر ناخودآگاه
- ۱۳۵ ۲-۲-۲-۵- تلفیق خودآگاه با ناخودآگاه به صورت آمیزش زن ایزد با پهلوان
- ۱۳۶ ۳-۲-۲-۵- با قطع ارتباط انسان با ناخودآگاه پریان سیمایی اهریمنی می یابند

۱۳۷	فصل ششم : تحلیل روانکاوانه ی داستان
۱۳۸	۱-۶- درباره ی کارل گوستاو یونگ و جوزف کمبل
۱۴۲	۲-۶- تحلیل داستان رستم و سهراب بر اساس دیدگاه های روانکاوانه ی یونگ
۱۴۲	مقدمه
۱۴۲	۱-۲-۶- آغاز سفر روانشناختی سهراب
۱۴۳	۲-۲-۶- یکسانی سیر تحول شخصیت قهرمان در تمامی فرهنگ ها
۱۴۴	۳-۲-۶- نمایش سیر تحول شخصیت قهرمان
۱۴۶	۴-۲-۶- ضرورت جستجوی پدر برای یافتن هویت خویشتن
۱۴۸	۵-۲-۶- بلوغ و برخی از آیین های آن
۱۵۰	۶-۲-۶- صورت مثالی مادر
۱۵۱	۷-۲-۶- وجه مثبت مادر و صورت های مثالی آن
۱۵۴	فصل هفتم : قهرمان قربانی - نوزایی
۱۵۵	مقدمه
۱۵۷	۱-۱-۷- قربانی
۱۵۸	۲-۱-۷- قهرمان قربانی
۱۵۸	۳-۱-۷- کتمان کردن نام در داستان رستم و سهراب
۱۶۲	۴-۱-۷- نوزایی
۱۶۲	۵-۱-۷- داستان های مرگ و نوزایی در فرهنگ های زراعی
۱۶۶	۶-۱-۷- رسم قربانی کردن شاه
۱۶۹	۷-۱-۷- قربانی و تجزیه شدن ایزد مادینه و نرینه برای آفرینش کیهان

۱۷۲	۷-۱-۸-داستان رستم و سهراب بازتابی از افسانه ی کهن آفرینش
۱۷۵	۷-۲-نوزایی در روانکاوی
۱۷۹	فصل هشتم : رمز گشایی نمادها
۱۸۰	مقدمه
۱۸۳	۸-۱-دلیل استفاده از صورتک ،نقش و تصاویر حیوانات
۱۸۶	۸-۲- رمز گشایی برخی از نمادهای داستان بر اساس حروف الفبا
۱۹۷	نتیجه گیری
۱۹۹	فهرست منابع و مأخذ
۲۰۴	چکیده ی انگلیسی

مقدمه

استاد ابوالقاسم منصور بن حسن مشهور به فردوسی بزرگترین حماسه سرای ایران است که حدود سال ۳۲۹ هجری قمری در قریه ی باژ ، یکی از قریه های طابران توس و در خانواده ای از دهقانان چشم به جهان گشود. آگاهی یافتن فردوسی از کار ناتمام دقیقی در به نظم در آوردن شاهنامه ی ابومنصوری وی را بر آن داشت تا کار ناتمام او را به اتمام برساند. پس از این فردوسی سی سال از عمر و تمام دارایی خود را صرف پدید آوردن شاهکار بزرگ قرن چهارم یعنی شاهنامه نمود. شاهنامه بزرگترین منظومه ی حماسی ایران است که در آن دو عنصر کهن اندیشه و فرهنگ بشر یعنی اسطوره و حماسه در پیوند ی تنگاتنگ زیبایی بی نظیری را پدید آورده اند. ارزش راستین شاهنامه در شناساندن تمدن کهن و فرهنگ مردمان ایران زمین به اندازه ای است که هیچ اثر دیگری نمی تواند ادعای برابری با آن را داشته باشد. حکیم توس در ضمن سروده های خود در این کتاب که به سه دوره ی اساطیری ، پهلوانی و تاریخی تقسیم می شود ، با زبانی ساده و روشن همه ی مردمان را به خردورزی و عدل و ایمان و هزاران خصیصه ی دیگر که شایسته ی ایرانیان است ، فرا می خواند. شاهنامه کتاب سترگ حکیم توس در پس ظاهر ساده و زودیاب خود گنجینه ای از فرهنگ ایرانی را از کهن ترین زمان ها گنجانده است. رسوم اجتماعی ، عقاید ، روابط میان طبقات جامعه در شاهنامه به روشنی نموده شده است. گاه در داستان های شاهنامه رسومی دیده می شود که غریب و دور از ذهن هستند. با ژرف کاوی این رسوم و عقاید می توان به بسیاری از مشکلاتی که تاریخ از پاسخ به آن ها ناتوان مانده است ، پاسخ گفت. پهلوانان شاهنامه ، تولد آن ها، نبرد آن ها، مرگ آن ها و حوادث و اتفاقات بسیاری که در خلال این سه رویداد در زندگی آن ها روی می دهد همگی از لحاظ روانکاوی و اسطوره ای قابل تحلیل

هستند. شاهنامه بر خلاف ظاهر ساده ی خود به بیان مضامین عمیق اسطوره ای و روانی پرداخته است اما صورت ظاهر آن چنان سلیس و روان است که تنها با شناختی عمیق و با کمک گرفتن از اسطوره و روانکاوی می توان حقیقت نهفته در آن را دریافت.

در میان داستان های متعدد شاهنامه ، داستان رستم و سهراب داستانی است که با اسطوره و روانکاوی پیوندی عمیق یافته است. در این داستان مضامین بسیاری وجود دارد که از لحاظ اسطوره و روانکاوی قابل تحلیل اند. در بعد اسطوره ای داستان ، رستم و سهراب در قالب قهرمانان اساطیری به نبرد می پردازند و از دیدگاه روانکاوی ، سهراب ، سفر او برای یافتن پدر و تمامی حوادث ذکر شده در زندگی سهراب ، زندگی کهن الگویی قهرمان انسانی را به نمایش می گذارد. آن گونه زندگی که در آن انسان ناچار است آغوش امن مادر را برای رسیدن به بلوغ و خودآگاهی ترک کند و به جهانی پا بنهد که خطرهای بسیاری بدون حمایت والدین در انتظار او هستند. انجام این سفر برای قهرمان اگر چه دشوار است اما برای او آگاهی در جهانی وسیعتر را به ارمغان می آورد و محدوده ی دید او را گسترش می دهد. نبرد رستم و سهراب نمایش مبارزه ی میان پهلوانان اساطیری و فراتر از آن خدایان اساطیری است. نیروهای غالب که اگرچه با هم رابطه ی خویشاوندی دارند ولی هیچکدام حضور دیگری را بر نمی تابند.

داستان رستم و سهراب در ابتدای امر حکایت ساده ای است که در آن پسری در غیاب پدر زاده می شود و پس از مشاهده ی برتری خود بر همسالان در صدد جستجوی اصل و ریشه ی خود برمی آید. داستانی که بارها و بارها در ادبیات سایر ملل نیز تکرار شده است. اما این داستان در پس طرح ساده ی خود بیانگر نیازهای عمیق روحی و روانی یک انسان برای شناخت و درک موقعیت خود در زندگی است. رستم و سهراب نماینده ی قدرت های شگرف اسطوره ی زندگی هستند.

فصل نخست: کلیات تحقیق

_ تعریف مسئله و سوال های اصلی تحقیق

_ فرضیه های تحقیق

_ اهداف تحقیق

_ پیشینه ی تحقیق

_ شیوه ی تحقیق

۱-۱- تعریف مسئله و سؤال های اصلی تحقیق

موضوع این پژوهش بررسی تحلیلی داستان رستم و سهراب بر اساس ژرف ساخت های اسطوره ای و روانکاوی است. داستان رستم و سهراب از لحاظ اسطوره شناختی از بن مایه های کهن نبرد خدایان با یکدیگر بهره می برد و از لحاظ روانکاوی نشانگر بلوغ نوجوانی است که برای یافتن هویت خود، به ظاهر سفری زمینی را آغاز می کند و در ضمن سفر زمینی و اسطوره ای خود تحولی روانشناختی را از سر می گذراند، تحولی که به او کمک می کند از یک پسر به یک مرد تبدیل شود. از آنجا که همه چیز در اسطوره نمادین است، قهرمانان داستان رستم و سهراب نیز نمادهایی اسطوره ای اند که از خاک روان ناآگاهی جمعی آدمی برآمده اند. در این داستان اسطوره و روانکاوی به هم تنیده شده اند و یک تحلیل درست و منطقی ناگفته های بسیاری از این داستان را آشکار خواهد کرد.

بررسی داستان رستم و سهراب از دیدگاه اسطوره ای مسائل زیر را در پیش رو می نهد؛

تهمینه در اصل کیست؟

زندگی سهراب چه جامعه ی انسانی و اساطیری را به نمایش می گذارد؟

مواردی که از منظر روانکاوی باید مورد تحلیل قرار گیرد به این صورت است؛

جست و جوی پدر به چه معناست؟

میان رخس و رستم چه پیوند درونی برقرار است؟

۱-۲- فرضیه های تحقیق

در بررسی اسطوره ای شخصیت تهمینه در داستان رستم و سهراب به این مطلب پی می بریم که تهمینه و اعمال او در این داستان بازتاب شخصیت خدایانوی کهن به نام پری است که در زمان های بسیار قدیم در نزد مردمان این مرز و بوم مورد تقدس و پرستش قرار می گرفت.

زندگی سهراب خصوصیات جامعه ی مادر سالار را به نمایش می نهد. پدر سهراب در کشور همسرش با او ازدواج می کند و آنجا را ترک می کند. سهراب در خانواده ی مادر خود به دنیا می آید چرا که تهمینه کشور خود را ترک نمی کند تا به همراه رستم به ایران بازگردد.

در پاسخ به این مطلب که از دید روانکاوی چرا سهراب باید از مادر جدا شود می توان گفت که مادر نماد ناخودآگاه است و سهراب برای درک هویت خود و رسیدن به بلوغ باید از مادر خود جدا شود. جست و جوی پدر برای سهراب به معنی درک هویت خویشتن است. نیاز به این درک و شناخت که از آغاز مرحله ی بلوغ احساس می شود به صورتی نمادین در مضمون جستجوی پدر آشکار می شود و برای قهرمان در اصل درک هویت خویشتن است.

میان رخس و رستم از لحاظ روانی رابطه ای عمیق وجود دارد. رخس بازتابی از روح حیوانی صاحب خود است و به همین دلیل در از سر گذراندن تمامی مراحل زندگی خود به او شبیه است.

در این داستان سهراب قهرمان قربانی است و عمل نمادین تهمینه با تکه تکه کردن بدن خود به تولدی دوباره می انجامد که این تولد دوباره برزو فرزند سهراب است

۱-۳- اهداف تحقیق

هدف از انجام این تحقیق آشنایی با نقد و تحلیل اسطوره ای و روانکاوی است. هدف از تحلیل داستان رستم و سهراب از لحاظ اسطوره ای نشان دادن ریشه های اساطیری شکل گیری نبرد میان پدر و پسر است. هدف از نقد و تحلیل روانکاوانه آن نشان دادن سیر تحول روانی شخصیت قهرمان است.

۱-۴- پیشینه ی تحقیق

برخی از کسانی که تاکنون به بررسی داستان رستم و سهراب از نظرگاه های گوناگون پرداخته اند عبارتند از : آنتونی پاتر در کتاب « نبرد پدر و پسر در ادبیات جهان » ، بهرام بیضایی در نمایش نامه ی « سهراب کشی » ، خالقی مطلق در « گل رنج های کهن » ، الگادیویدسن در کتاب « شاعر و پهلوان در شاهنامه » ، علی ایمانی در کتاب « داستان های پر آب چشم » ، میرجلال الدین کزازی در کتاب « از گونه ای دیگر » ، مهرداد بهار در کتاب « جستاری چند در فرهنگ ایران » ، جان راسل هیلنز در کتاب « شناخت اساطیر ایران ».

۱-۵- شیوه ی تحقیق

شیوه ی انجام این تحقیق به صورت گردآوری اطلاعات و تجزیه و تحلیل محتوی بوده است. برای انجام این تحقیق نخست مطالب مورد نیاز فیش برداری شده است و پس از تحلیل و جمع بندی نگارش یافته است. در این تحقیق از شاهنامه ی فردوسی بر اساس نسخه ی مسکو استفاده شده است. شیوه ی ارجاع ابیات به این صورت است که نخست عنوان قسمت مورد استفاده از شاهنامه و سپس شماره ی صفحه ذکر می شود.

این تحقیق از یک مقدمه و هشت فصل تشکیل شده است که عبارتند از : فصل نخست شامل کلیات تحقیق. فصل دوم : خلاصه ی داستان رستم و سهراب. در فصل سوم با عنوان اسطوره ، تعاریف و کارکردهای آن به تعریف اسطوره و بررسی ارتباط آن با حماسه ، نماد ، آیین و روانکاوی پرداخته می شود. در فصل چهارم با عنوان مادرسالاری تاریخی به بررسی ریشه های تاریخی علت قدرت یافتن زنان در مرحله ی گذار از شکار به کشاورزی پرداخته شده است. در فصل پنجم با عنوان تحلیل اسطوره ای رستم و تهمنینه ، شخصیت های رستم و تهمنینه از لحاظ اساطیری مورد بررسی قرار گرفته است. در بخش نخست این فصل ضمن ذکر خصوصیات اساطیری شخصیت رستم به بررسی زمینه های پدید آورنده ی نبرد میان پدر و پسر از لحاظ اسطوره ای ، اجتماعی و فرهنگی آن پرداخته شده است. در بخش دوم این فصل شخصیت تهمنینه با تطبیق با اسطوره ی پری مورد تحلیل قرار گرفته است. در فصل ششم با عنوان تحلیل روانکاوانه ی داستان ، ضرورت ترک مادر برای رسیدن به خودآگاهی بیان شده است. مادر نماد ناآگاه و پدر نماد خودآگاه است. در این جا جستجوی پدر به معنای یافتن هویت و منش خویش است. در فصل هفتم با عنوان قهرمان قربانی - نوزایی ضمن بررسی شخصیت سهراب با عنوان قهرمان قربانی به بیان سوگواری نمادین تهمنینه که منجر به نوزایی در اسطوره ی رستم و سهراب می شود ، پرداخته شده است. در فصل هشتم با عنوان رمزگشایی نمادها ضمن بیان علت استفاده از تصاویر حیوانات ، برخی از نمادهای این داستان مورد تحلیل قرار گرفته است.

فصل دوم : خلاصه ی داستان

خلاصه ی داستان رستم و سهراب بر اساس شاهنامه ی فردوسی نسخه ی چاپ

مسکو.

بامدادی رستم در دل احساس غم و اندوه می کند. آماده ی شکار، بر رخس سوار می شود و رو به سوی مرز توران می نهد. در نزدیکی مرز توران بیابانی پر از گور می بیند، شادمان به شکار می پردازد و پس از آنکه گوری را به سیخ می کشد و به تنهایی می خورد به خوابی خوش فرو می رود. سوارانی ترک از نزدیکی رخس و رستم عبور می کنند و هنگامی که رد پای رخس را در بیشه می بینند به جستجویش می پردازند و پس از تلاش بسیار او را در کمند خود اسیر می کنند. رخس را به شهر می برند و برای بدست آوردن کره ای از نژاد او در اسب ها رهایش می کنند.

گرفتند و بردند پویان به شهر همی هر یک از رخس جستند بهر(داستان رستم و سهراب :

(۸۹

رستم از خواب بیدار می شود و چون رخس را نمی یابد اندوهگین سلاحش را بر دوش می-افکند و به دنبال رد پای رخس به شهر سمنگان می رود. شاه و بزرگان با شنیدن خبر ورود رستم به سمنگان شادمان به استقبالش می روند. شاه سمنگان با دادن وعده ی یافتن رخس به رستم حسن نیت خود را به رستم ثابت می کند و رستم شادمان میهمانی او را می پذیرد. رستم به کاخ شاه سمنگان می رود و با احترام بسیار مورد استقبال و پذیرایی قرار می گیرد. شب هنگام رستم مست و خسته به محل خواب خود هدایت می شود. چون پاسی از شب می گذرد، در خوابگاه رستم به آرامی گشوده می شود و کنیزکی شمع به دست داخل می شود، در پی کنیزک بانویی وارد می شود :